

דוד רוזאל" חבריו. שלא הבינו כיצד מגלה מפקדם אהדה ליריב, רצו אז לפרסם מודעה שנייה: "יצחק שדה, עמוד נוח!"

יצחק קורנוואסר, צולע. באה השבת השחורה. חיים וייצמן נתן פקודה להפסיק את כל הפעולות. משה סנה ירד למחתרת, נסע לשיבת ההנהלה הציונית בפאריס כדי לבסל את הגזירה. אולם כשהחליט בן-גוריון להפסיק את הפעולות, "זמנית" עד לקונגרס הציוני, בסוף 1946, התפטר סנה. שלטון ה' משולש נשבר. בי. ג'י. נטל את תיק הבטחון לעצמו, אם כי מינה את ישראל גלילי כרמ"א. שדה, התפטר, לא התנגד לכך מאחר ש' התפקיד לא מצא חן בעיניו בתקופה של אי-פעולה. יעקב דורי חזר לכסא הרמטכ"ל, יגאל ידן חזר אף הוא לתפקידו הקודם. השלישיה בן-גוריון-דורי-ידן הפכה את ה' אסכולה הארתודוקסית לקובעת, צימצמה את השפעת הפלמ"ח.

אחרי השבת השחורה ירד שדה למחתרת, קרא לעצמו יצחק קורנוואסר, גידל זקן. קורנוואסר צלע, נשען על מקל. כמה מבני תל-אביב חזו או בתמונה מוורה: זקן צולע מגיע לשפת-הים, זורק את המקל ומתחיל לקפוץ, להרים משקלות ולהתגושש. הדברים הגיעו לישראל גלילי, שהוכיח את שדה קשות על הונחת הקונספירציה הקדושה. אי-לם שדה, חייל סדיר מטבעו, לעג תמיד במסך צח למחתרתיות האדוקה.

שדה היה כבר אז אישיות מוכרת לציבור. אם היה ידוע קודם רק לחוג קטן של אנשים, בתוך העניינים, בעוד שהציבור הרחב הכיר רק את סנה וגלילי, הרי מאמרו בשבוע עון לאחדות העבודה, במדור מסביב למדורה בחתימת י. נודד, הטילו את השפעתו על המו' נים רחבים מאד, שדבריו המתונים, הפשוטים והתקיפים של מפקד הפלמ"ח עיצבו את אופיים.

החיכוך בין שתי האסכולות נמשך. אחרי המלחמה נראה לציבור הבלתי-מקצועי כי חיכוך בין שתי מפלגות — מפא"י ומפ"ם. אולם ראוי להזכיר שבראשיתו של החיכוך לא היה שום מכנה פוליטי משותף לאסכולות הפלמ"ח: שדה היה בלתי-מפלגתי במפורש, סנה היה ציוני-כללי, גלילי היה איש מפא"י. רק במרוצת השנים התקרבה השלישייה גם מבחינה פוליטית. הצעד הראשון היתה, אולי, הנטיה לבקש עזרה רוסית למאבק נגד ברי' טניה, קו בו דגל גם לח"י. ההגדרה הסיפית באה רק אחרי מלחמת העצמאות, בניידה מסוימת כתוצאה מפירוק הפלמ"ח.

אין מרות לז'וליה. כמה חודשים אחרי פטורו כרמטכ"ל באה ההתנגשות הגדולה עם דוד בן-גוריון.

המצב בארץ הלך והחמיר, ההגנה החליטה להקים חטיבות. יצחק שדה ביקש להתמנות למפקד חטיבת חי"ש תל-אביב. גלילי ורזרי ראו בבקשה לא רק דבר מוצדק אלא גם חינוכי — יראונא אנשי ההגנה כי הרמטכ"ל לשעבר הפך מפקד בתפקיד נמוך יותר. הם אישרו את המינוי. ואז בא הוויטו של בי. ג'י. עד היום נחלקות

ההפגנה האילמת: 20,000 איש עברו משך 4 שעות בבית הועד הפועל בתל-אביב, ליד הארון עליו הופקד מסמך-כבוד של שני סגני-אלופים ושני אזרחים מבני הפלמ"ח ומעריצי הזקן. נותני הכבוד האחרון באו מכל המעמדות, מכל המפלגות.

הלחימה לתפקידים המעשיים, נטילת היוזמה בכוח ההפתעה. בכל הפעולות שיחק גורם ההפתעה תפקיד מכריע. בפעולות עתלית (שחרור המעפילים) הושגה ההפתעה על-ידי הופעת גדוד שלם של פלמ"ח; בפיצוץ הרכבות הושגה על-ידי ריבוי היחידות הסטנות שהלמו בעת ובעונה אחת במקומות רבים; בפיצוץ הגשרים הושגה על-ידי עצם הקושי לחזור למקומות הפעולה. היתה זאת תקופה גדולה. הפלמ"ח לחם, היתה אחת-לכבבות מושלמת בין הרמ"א, הרמטכ"ל ומפקד הפלמ"ח. שלטה השלישייה סנה-גלילי-שדה, כשמיטב המפקדים הצעירים אהה.

גם בתקופה זו לא שכח שדה מה העיקר. והעיקר היה: בני-האדם. תוצרתו העיקרית לא היו פעולות ומעשים, אלא האנשים שהתגבשו בפעולות, מחנה חניכיו שנבראו בצלמו, מפקדים אנושיים, בעלי כושר החלטה, נלהבים לתפקיד וצלולי רוח. עוד בסוף ימיו היה רגיל לדבר עליהם כמשורר על שיריו וצייר על ציוריו: ניתח את אופיו של יגאל אלון, בנו הבכור ויורש העצר, כשה דיין, שאהב אותו אולי יותר מכולם אף כי שלל את אופיו, שמעון אבידן, שהיה מבוגר מכולם ועמוק מכולם.

אותה תקופה גם היתה תקופת השיתוף עם ארגוני הפורשים במסגרת תנועת המרי. הפורשים, ששנאו את הפלמ"ח, חיבבו את שדה, לא שכחו לו גיטה אופיינית: כששמע שדה על נפילתו של דוד רוזאל, מפקד אצ"ל, בשעת שליחות בעיראק, פירסם מודעה בדבר — "יצחק שדה עומד דום על קברו של

היתה התנגשות בין שדה ובין משה שרת, כשהלה דיבר על האנגלים ככני-ברית והייל את הגיוס לצבא הבריטי. שדה תבע זהירות, טען שהסטוכן עם האנגלים בלתי-נמנע. שרת שלל את דברו בחריפות רבה מאד.

המעטים כנגד הרבים. בי-1945 תמה מלחמת העולם השנייה ובאנגליה הגיעה לשלטון ממשלת הלייבור, שהבטיחה את תמיכתה לישוב. כשהופרו ההבטחות, נעשה המאבק בלתי-נמנע. על ההגנה היה להתכונן לפעולות, וברור היה שרק הפלמ"ח, הכוח הסדיר, לבדו מסוגל לבצע פעולות אלה.

כל הניגודים החריפו. הרמטכ"ל דרש סמכויות רחבות, והפלמ"ח תבע את שלו. הרמ"א הכריע עתה בגלוי לטובת הפלמ"ח, ולהכרעה זו היה משקל נוסף אחרי שמשנה סנה נבחר גם להנהלה הציונית ולהנהלת הועד הלאומי וקיבל לידינו את תיק הבטחון. בי. ג'י. ושרת היו רוב העת בחוץ-לארץ. סנה היה הקובע.

יעקב דורי התפטר, יצא לאמריקה. יצחק שדה נתמנה כרמטכ"ל. יגאל אלון תפס את מקומו כמפקד הפלמ"ח. כעבור זמן מה התפטר גם יגאל ידן מתפקידו כראש אגף התכנון והמבצעים במטכ"ל, אחרי ויכוח עם שדה בשאלת מבנה היחידות. סמכויותיו עברו למעשה לידי מפקד הפלמ"ח.

יצחק שדה פתח במאבק. כל פעולותיו נשאו את האופי שציינו את דרכו הצבאית: בקשת פתרוגות מיוחדים שיתנו יתרון למעטים כנגד הרבים (ניידות, פעולות לילה, אימון הפרט). התאמת אמצעי

הרמטכ"ל מספיר: יגאל ידן, הרמטכ"ל השלישי, מספיד ליד הקבר הפתוח. במרכז ממלא מקום נשיא המדינה יוסף שפרינצק, חבוש מגבעת, דני בן-גוריון, גלוי-ראש.